

De eerste vondst van *Fallopia x bohémica* (Chrtek & Chrtkova) J. Bailey in Nederland

Klaus Adolphi (Kolpingstrasse 36, D-53547 Rossbach/Wied, Duitsland)

First record of *Fallopia x bohémica* (Chrtek & Chrtkova) J. Bailey in the Netherlands

The hybrid *Fallopia x bohémica* was recorded in the Netherlands for the first time. Its characters and those of the parent species are described.

Naar aanleiding van planten uit de omgeving van Praag beschreven Chrtek en Chrtkova in 1983 de hybride *Reynoutria x bohémica*¹, die tegenwoordig *Fallopia x bohémica* (Chrtek & Chrtkova) J. Bailey genoemd wordt. De ouders zijn *Fallopia japonica* (Houtt.) Ronse Decr. en *Fallopia sachalinensis* (Maxim.) Ronse Decr. De hybride is op veel verschillende plaatsen in Europa ontstaan. In sommige gebieden breidt hij zich sterk uit. Plaatselijk kan hij meer voorkomen dan zijn ouders, in Duitsland bijvoorbeeld langs de Wupper, een rivier die bij Leverkusen in de Rijn uitmondt. In Nederland was de oplettenheid ten opzichte van het voorkomen van *Fallopia x bohémica* tot nu toe niet groot. Toch kan men erop rekenen dat hij op veel plaatsen zal voorkomen. Tijdens een excursie² in de duinen van Voorne ontdekte de auteur een opvallende populatie van *Fallopia x bohémica*.

Goede beschrijvingen van de beide ouders en hun hybride zijn in de literatuur te vinden.^{3 4 5} De hybride is zonder problemen te onderscheiden van zijn ouders, alleen al op grond van de bladvorm. Verder helpt het om naar de beharing op de onderkant van de bladschijf te kijken.

Fallopia japonica: Stengels tot 2 m. Zijnerven van de bladen 4–6 paar. Lengte bovenste bladen 5–12 cm, bladvoet afgeknot. Onderkant van de bladschijf kaal.

Fallopia sachalinensis: Stengels tot 3 m. Zijnerven van de bladen 8–12 paar. Lengte bovenste bladen 14–30 cm, bladvoet vaak duidelijk hartvormig. Onderkant van de bladschijf meestal dicht behaard.

Fallopia x bohémica: Bladvorm intermediair. Onderkant van de bladschijf licht behaard tot kaal. De korte haren zijn het best te zien als de bladonderkant bol gerold wordt en deze tegen het licht bekeken wordt.

Van de oudersoorten zijn in de literatuur fraaie foto's te vinden.⁶ Figuur 1 is overgenomen uit Bailey et al.⁴ Van de volgende kenmerken zijn in de literatuur goede beschrijvingen te vinden:

Bloeiwijze – De bouw van de bloem van de hier behandelde *Fallopia*-soorten is onduidelijk. Er is sprake van enerzijds staminate, anderzijds karpellate planten. Hoewel de bloemen altijd zowel meeldraden als stijlen hebben, zijn ofwel de meeldraden (bij staminate planten) of de stijlen (bij karpellate planten) functioneel (functionele tweehuizigheid). Hetzelfde wordt vermeld door Bailey.⁴ Deze litera-

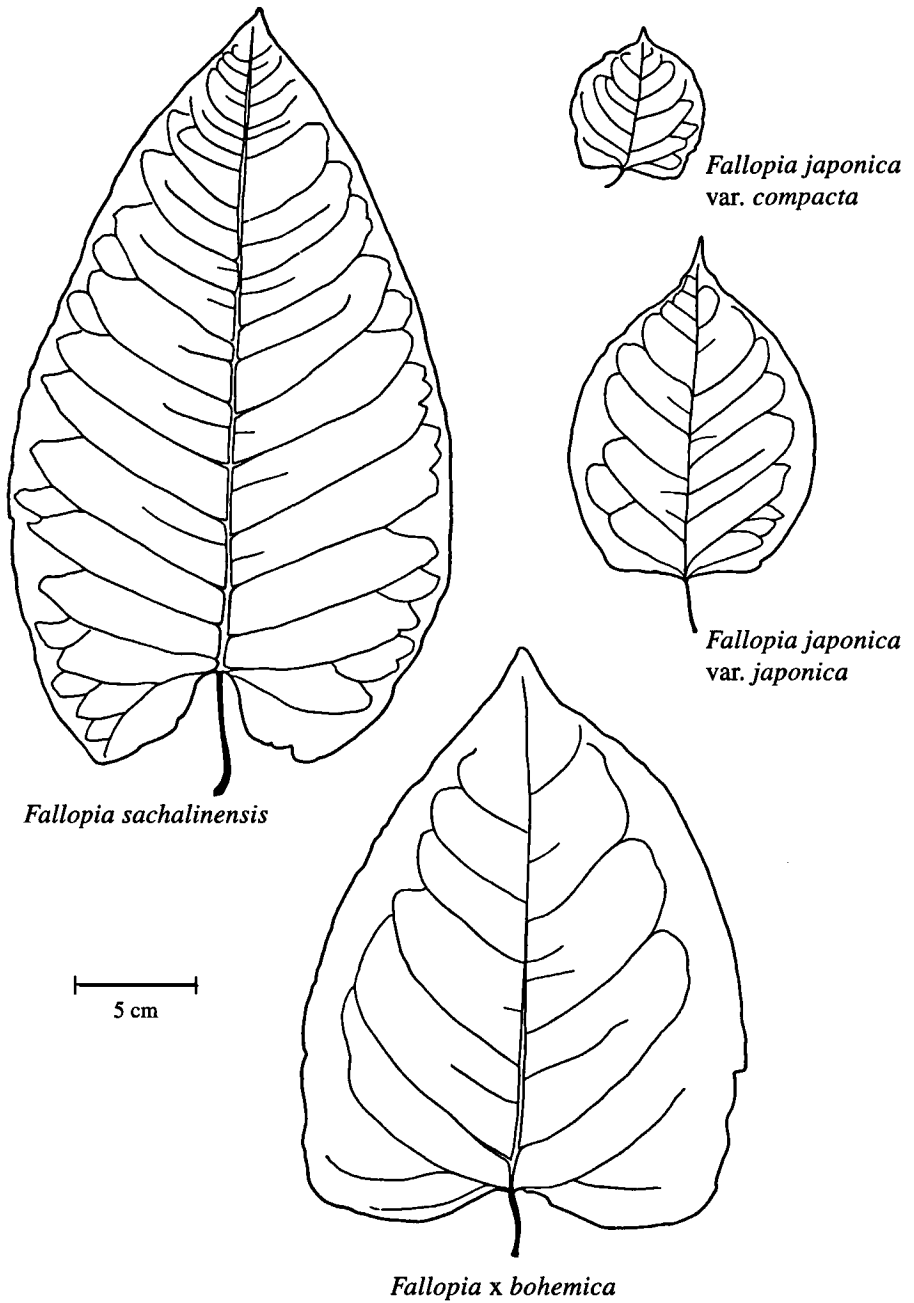

Fig. 1. Bladen van *Fallopia japonica* var. *compacta* en var. *japonica*, *F. sachalinensis* en *F. x bohemica*.⁴ (Reproduced with the kind permission of Watsonia.)

tuur komt niet overeen met mijn eigen waarnemingen. Aan alle planten van beide ouders, die ik in mijn tuin opgekweekt heb, worden vruchten gevormd, alleen deels slechts in gering aantal. Volgens Alberternst³ komen planten voor met tweeslachtige bloemen, maar niet vaak.

Chromosoomgetal – Volgens Bailey⁴ is *Fallopia sachalinensis* tetraploid ($2n=44$), en *Fallopia japonica* var. *japonica*, die het meest verwilderd in Europa voorkomt, octoploid ($2n=88$). Van de hybride *Fallopia x bohemica* zijn zowel tetraploide ($2n=44$) als hexaploide ($2n=66$) exemplaren gevonden. De minder vaak verwilderde variëteit *Fallopia japonica* var. *compacta* (Hook.f.) J.Bailey is tetraploid ($2n=44$). Volgens Bailey⁴ stamt de tetraploide *Fallopia x bohemica* dus af van *Fallopia japonica* var. *compacta*, en de hexaploide exemplaren van *Fallopia x bohemica* van *Fallopia japonica* var. *japonica*.

1. J. Chrtěk & A. Chrtěková, 1983. *Reynoutria x bohemica*, eine neue Hybride aus der Familie der Polygonaceae. *Casopis narodního muzea v Praze. R. přír.* 152: 120.
2. Deze excursie onder leiding van Ruud van der Meijden werd aansluitend op het IOPB-Symposium "Plant-Evolution in Man-made Habitats" in augustus 1998 gehouden.
3. B. Alberternst, M. Bauer, R. Bocker & W. Konold, 1995. *Reynoutria*-Arten in Baden-Württemberg – Schlüssel zur Bestimmung und ihre Verbreitung entlang von Fließgewässern. *Flor. Rundbr.* 29: 113–124. Zie voor de opmerking over tweeslachtige bloemen p. 115.
4. J.P. Bailey, E. Child & A.P. Connolly, 1996. A survey of the distribution of *Fallopia x bohemica* (Chrtěk & Chrtěková) J.Bailey (Polygonaceae) in the British Isles. *Watsonia* 21: 187–198. (Fig. 1 van p. 189, de opmerkingen over de afstamming van de hybride n.a.v. het chromosoomgetal zijn te vinden op p. 187).
5. J.P. Bailey, E. Child & M. Wade, 1995. Assessment of the genetic variation and spread of British populations of *Fallopia japonica* and its hybrid *Fallopia x bohemica*. In: P. Pyšek, K. Prach, M. Rejmanek & M. Wade (eds.), *Plant invasions – General Aspects and Special Problems*: 141–150. Amsterdam.
6. E. Hartmann, H. Schuldes, R. Kubler & W. Konold, 1995. Neophyten. Biologie, Verbreitung und Kontrolle ausgewählter Arten: 80–81. Landsberg.
7. R. Wisskirchen & H. Haeupler, 1998. Standardliste der Farn- und Blütenpflanzen Deutschlands mit Chromosomenatlas von F. Albers.